

Posudek

Typ posudku	Oponentský posudek disertační práce
Název práce	Hodnocení intelektuálního kapitálu regionů
Autor	Ing. Veronika Hájková
Školící pracoviště	Ústav správních a sociálních věd Fakulta ekonomicko-správní, Univerzita Pardubice
Školitel	prof. PhDr. Karel Lacina, DrSc.
Oponent	doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.
Pracoviště oponenta	Ústav regionálních a bezpečnostních věd Fakulta ekonomicko-správní, Univerzita Pardubice

Disertační práci Ing. Veroniky Hájkové s názvem „**Hodnocení intelektuálního kapitálu regionů**“, která mi byla poskytnuta k posouzení, hodnotím v kontextu s příslušnými ustanoveními Studijního a zkušebního řádu Univerzity Pardubice a v souladu s obecně platnými principy posuzování vědeckých děl.

Hned v úvodu činím poznámku, že jsem oponovala i pojednání ke státní doktorské zkoušce doktorandky a mohu tedy konstatovat, že doporučení, která jí byla dána – snad až na jednu drobnou výjimku, týkající se nadužívání zavedených zkratk v textu – byla účelně a racionálně rozpracována.

Text samotné práce včetně použitých 145 zdrojů čítá 107 stran a je doplněn dvěma funkčními přílohami. Četné obrázky (45) a tabulky (19) jsou rovněž za funkční, přispívají k systemizaci i ilustrativnosti prezentace výsledků.

Aktuálnost zvoleného tématu

Téma disertační práce lze označit v kontextu s rozvojem znalostní společnosti jednoznačně za aktuální, jeho zpracování může významnou měrou přispět k rozvoji jak vědní teorie v oboru regionální ekonomie, tak společenské praxe, a to zejména při formulování regionálních politik.

Stanovený cíl práce a jeho naplnění

Cíl práce je formulován v kapitole druhé jako „*hodnocení intelektuálního kapitálu a jeho efektivnosti na úrovni regionů*“ a je rozpracován do posloupnosti pěti dílčích cílů, z nichž tři jsou spjatá s výzkumnými hypotézami.

Pro naplnění cíle bylo nezbytným východiskem vymezení intelektuálního kapitálu a jeho struktury, které autorka provedla na základě rešerše současných přístupů, a pro jeho hodnocení na úrovni regionů volí čtyřkomponentní intelektuální kapitál.

Hodnocení samotné provádí pomocí dosahovaných hodnot zvolených indikátorů evropských NUTS 2 a kategorizuje evropské regiony do shluků podle jednotlivých komponent i pro intelektuální kapitál jako celek. Druhou částí je pak analýza efektivnosti intelektuálního kapitálu a jeho komponent chápaných jako vstup, přičemž za výstup je považován přírůstek HDP na obyvatele ve dvou obdobích, a to 2006-2009 a 2010-2013. Platnost hypotéz nebyla v plném rozsahu potvrzena.

Zvolené metody řešení

Volbu metod provádí autorka na základě vyhodnocení dosavadních zahraničních přístupů. Pro hodnocení úrovně intelektuálního kapitálu v jeho vnitřní struktuře jsou základem Kohonenovy samoorganizující se mapy a jejich modifikace umožňující pracovat s prostorovou povahou dat. Pro druhou část - hodnocení efektivnosti intelektuálního kapitálu a jeho komponent ve vztahu k ekonomickému růstu - je výchozí metodou analýza obalu dat, doplněná - pro celkový intelektuální kapitál - o lokální indikátory prostorové asociace směřující k určení čtyř kategorií regionů.

Popis použitých metod a odůvodnění zvolených metod lze považovat za adekvátní. Právě metodické zpracování tématu disertační práce vnímám jako její silnou stránku.

Výsledky disertační práce

Pro hodnocení intelektuálního kapitálu regionů a jeho komponent určila autorka pro lidský kapitál 3 indikátory, pro inovační kapitál 8 indikátorů, pro procesní kapitál 5 indikátorů, pro relační kapitál 7 indikátorů, celkově tedy pracuje se 23 indikátory.

Relační kapitál je vnímán jako specifikum regionálního intelektuálního kapitálu. Jak jej lze vymezit vůči sociálnímu kapitálu podle J. Bourdiera či J. Colemana?

Různorodost zvolených indikátorů vede autorku ke standardizaci hodnot. Své výsledky pro jednotlivé komponenty tabelizuje a uvádí jednak průměrné hodnoty jednotlivých indikátorů za roky 2006, 2008 a 2010, jednak vždy pět regionů NUST2 s nejvyššími a nejnižšími hodnotami indikátorů za rok 2010. (V tomto směru zůstaly ke škodě věci některé výsledky nezveřejněny, přičemž by jistě nebyl problém rozšířit přílohovou část o kvantitativní údaje.)

Vizualizace výsledků, která je obsahem kapitoly čtvrté, beze sporu napomáhá jejich výstižnější prezentaci. U „neuronových map“ (obr. 6-8) bych očekávala i komentář k rozdílnosti měřítek.

Část práce, která se týká shlukování a vede k vytvoření 13 kategorií regionů, považuji za verbálně interpretačně slabší. Která třídící kritéria, resp. typy kritérií jsou v kategorizaci obsažené v tabulce 19 obsaženy? Lze určit vazbu na kategorizaci vytvořenou aplikací LISA uvedené na str. 87/88?

V hodnocení efektivnosti pracuje autorka s výstupem v podobě relativního přírůstku HDP. Ve vzorcích (9) a (10) je uveden HDP, z dalšího textu ale vyplývá, že jde o HDP na obyvatele, což je z hlediska komparace jistě správnější. Nejasné je, v jakých jednotkách je tvořena škála obr. 25 a 26?

V případě metody DEA byl jako výstup užit růstový ukazatel a z textu na str. 36 vyplývá, že absolutní ukazatele vstupů byly redukovány na jeden virtuální vstup. Domnívám se, že v takovém případě byl ve výzkumu opomenut faktor beta konvergence, který hovoří o tom, že zaostalejším zemím je vlastní vyšší růstová dynamika.

Přínos disertační práce pro rozvoj vědního oboru a praxi

Lze akceptovat přínosy uváděné autorkou. Osobně považuji za zajímavé - a metodiku regionální ekonomie obohacující - použité metody. Z praktického hlediska pro využití závěrů k formulaci regionálních politik spatřuji poněkud problém ve vymezení kategorizace shluků regionů a opomenutí faktoru beta konvergence.

Formální a jazyková stránka práce

Po formální a jazykové stránce práce vyhovuje, překlepy či nejasné formulace se vyskytují minimálně. Udivilo mě např. psaní slova „kapitola“ na str. 12/13 s velkým K, či to, že autorka píše o strategii EU 2020, když předpokládám, že má na mysli strategii Evropa 2020 (Sdělení Komise ze 3. 3. 2010).

Přemíra zkratk – zejména užívání (zavedených) zkratk indikátorů činí práci v některých pasážích čtenářsky nepřívětivou, což jako by si autorka uvědomila, neboť později v práci, např. na str. 71, již zkratky doplňuje slovním popisem.

Vyjádření k publikacím studenta

Na straně 108 jsou uvedeny publikační výstupy vztahující se k tématu disertační práce, jak samostatně, tak spoluautorsky zpracované, s výjimkou jednoho jsou všechny v angličtině. Většinou jde o příspěvky na konferencích, avšak jeden z článků je, jak autorka uvádí, publikován v časopise s IF 1,728.

Závěr:

Předložená disertační práce splňuje požadavky na tento druh prací kladené, a proto po úspěšné obhajobě doporučuji udělit titul doktor (Ph.D.).

Pardubice, 14. 5. 2016

doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.